

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин

31 травня 2022 року

Веде засідання Голова Комітету ЛУБІНЕЦЬ Д.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У нас присутні сім народних депутатів офлайн. Дев'ять народних депутатів. Кворум є.

Шановні колеги, сьогодні терміново ми зібралися на підставі окремого доручення Голови Верховної Ради України Стефанчука Руслана Олексійовича, який зобов'язав мене як голову комітету терміново скликати засідання комітету щодо ініціативи, яка надійшла до Верховної Ради, ініціатива щодо висловлення недовіри Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини Людмилі Леонтіївні Денісовій. Під цією ініціативою підписалися 125 народних депутатів. Тому, шановні колеги, є пропозиція затвердити порядок денний з одного питання. Чи будуть інші пропозиції, доповнення, зауваження? Якщо ні, прошу голосувати.

Хто – за?

ЧИЙГОЗ А.З. Я – проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тарас Петрович, бачу, ваш голос – за.

Максим Миколайович, проголосуйте, будь ласка.

ТКАЧЕНКО М.М. Я – за. Я – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І Ахтем Зейтуллаєвич, секретаріат прошу відмітити,
- проти.

8 голосів – за. Рішення прийнято.

Шановні колеги, переходимо до розгляду цього питання. Як я і сказав, до нас надійшов лист з ініціативою, до якої було прикріплено 125 підписів народних депутатів на офіційному бланку для збирання підписів народних депутатів під колективну ініціативу, що вносяться народними депутатами України до Верховної Ради України відповідно до Конституції та законів України, Регламенту Верховної Ради України - проект постанови Верховної Ради України. Суть колективної ініціативи народних депутатів України – про висловлення недовіри Уповноваженому Верховної Ради України з питань прав людини Денісовій Людмилі Леонтіївні, що має наслідком її звільнення з займаної посади. Список народних депутатів... *(Не чути)* відповідну ініціативу – 125. До нас... *(Не чути)* Людмилі Леонтіївні яка, як завжди, присутня на засіданні нашого комітету, надати можливість в першу чергу Людмилі Леонтіївні висловитись. Чи будуть інші пропозиції?

ЧИЙГОЗ А.З. *(Не чути)* ...був проти винесення цього питання, тому...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

ЧИЙГОЗ А.З. ...зауважити до всіх, що ми так не можемо працювати, коли за дорученням або телефонним дзвінком. Всі ці три роки кояться злочини якраз-таки по правам людини і по правам свободи, тому що, наприклад, Подоляк виходить і каже, що порушення прав, свобод громадян України – це залежить від його особистої думки, що саме не з законом пов'язано, а пов'язано з його і деякими з Офісу Президента, коли виключають... *(Не чути)* знову-таки окремих лиц з Офісу Президента. Так не можна. Он я двоє суток був на кордоні і де отакі-от просто слухняні, невиконуючі свої обов'язки службовці, да, які кинули Україну і стоять у нас на кордоні, але вони вступу порушують закон, тому що їм зателефонували, так не можна. Розумієте? Це неправильно і сьогодні теж питання не в тому, що

зараз скаже Денісова, да, щоб вона тут не сказала, станцювала би нам. Ми зараз, нас примушують виконувати чийсь вказівки, не закон, а вказівки. Так не можна. Так нельзя, тому що ми воюємо сьогодні за нашу державу, демократичну державу, де в першу чергу правові, існують правові закони... *(Не чути)* І коли отак ми будемо кожного разу, тому що хтось сказав, у когось якісь плани, які не стосуються законів України, це ганьба нам всім. Я оце хотів сказати. І, ще раз, я не хотів приходити, але коли я бачу, що це все... *(Не чути)* І от коли ми будемо отут сидіти, і не буде цих злочинців, які дають злочинні накази і вказівки, як ми будемо один одному дивитися в очі.

Дякую. Я все. Я категорично проти самої суті отаких вказівок і те, що ми, як не знаю, ми ж українці, ми не росіяни, да, ми не "вата"-население, виконують чьи-то указання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ахтем Зейтуллаєвич.

Єдине, що хотів я додати, в мене є письмове розпорядження Голови Верховної Ради. Згідно чинного законодавства я повинен був терміново зібрати засідання комітету якраз на підставі Закону про Регламент. Дякую.

Я пропоную, Людмила Леонтиївна надати вам слово. *(Загальна дискусія)*

ГОРБЕНКО Р.О. *(Не чути)* ...якісь там вороги. Тому що ми зібралися згідно чинного законодавства, а голосувати – це... *(Не чути)* право.

ДЕНІСОВА Л.Л. Шановні колеги... *(Не чути)* тому що, дійсно, всі ці роки... *(Не чути)* 19-го року, коли змінилася команда в Верховній Раді, змінився комітет. Мені було дуже добре працювати з вами і враховуючи те, що... *(Не чути)* і критика, вона доречна, неможливо без критики, тому що це рух тільки вперед, і це потрібна вона. І тому, коли ви створили і комісію, яка наглядає і допомагає національному превентивному механізму виконувати свої функції, як ми спільно працювали. Але я тут вважаю, що недопрацювали

трошки всі разом, тому що досі є проблеми, в тому числі в місцях несвободи і зараз можна багато говорити і про подання моє до міністра юстиції щодо нездійснення всіх необхідних заходів для того, щоб зберегти життя, в тому числі персоналу цих слідчих ізоляторів і колоній, цих людей, які зараз просто вже на окупованих територіях залишилися.

Але я, перш за все, хочу сказати, що мандат уповноваженого, як вам відомо, я хочу ще раз сказати, тому що я прочитала просто, яке було рішення прийняте на фракції, які звинувачення були відносно мене, що уповноважений здійснює парламентський контроль за додержанням прав і свобод людини і громадянина... *(Не чути)* і може здійснювати як допоміжний орган, якщо його запрошують на те, щоб зробити додаткові якісь функції... *(Не чути)*

Тобто це, коли мені закидають, що я не робила гуманітарні коридори, що я не робила здійснення обміну полоненими, я, на жаль, на жаль, не була долучена до цього. І я можу сказати тільки, що мені дуже боляче про те, що це ставлення до мене як до уповноваженого, як до людини, якої прізвище Денісова, воно розповсюджувалося і на роботу офісу, і, на жаль, були в мене обмежені можливості ще краще, може, допомогти нашим громадянам, розумієте? Я маю деякий досвід. Але цей досвід не був... Я спочатку зателефонувала пані Верещук, вона сказала, запропонувала допомогу щодо контактів з Москальковою, з усіма, але мені сказали, що вони справляться самі, у них все є і вони напряду працюють з Москальковою. Що мені ще потрібно було зробити?

Тому я за себе згідно з цим мандатом, згідно своїх... *(Не чути)* і Верховного комісара ООН, яка підтвердила статус А – найвищу акредитацію нашого органу. Ми працювали за цими Паризькими принципами і ...*(Не чути)* декларацією, яка була прийнята в 2015 році, як діють NPRO тобто національні правозахисні інституції, що вони роблять: раз, два, три. Я згідно цього і робила.

Перше. Ми розширили доступність нашим громадянам до офісу, ми працюємо 24 на 7. У нас є листування, у нас є гаряча лінія, на яку вже... Тобто через листування звернулися понад 12 тисяч осіб, через гарячу лінію звернулися понад 49 тисяч осіб, які повідомили про різні злочини, про різні обставини щодо 95 тисяч наших громадян. Тобто це одне, вони повідомляють, ми це відправляємо або правоохоронним органам, або допомагаємо, або мої представники на місцях, які працюють, в тому числі і з надання гуманітарної допомоги, створені гуманітарні фронти. Потім люди звертаються ще до пошуку осіб, ми ці всі, цю інформацію передаємо відповідним органам. Це СБУ – об'єднаний центр, це центри, які створені при пані Верещук, да, при МінТОТ, і це керівникам військових підрозділів, тому що там шукають тих же самих людей. Тобто яким чином ще? Безумовно, через своїх працівників, які, наприклад, досі працюють в... *(Не чути)* на окупованих територіях і надають ту інформацію, яку отримують безпосередньо від людей.

Що стосується, ми співпрацюємо з партнерськими правозахисними організаціями, я отримую безпосередньо інформацію від них з тимчасово окупованих територій, ми про це говоримо, я завжди говорю, що маю інформацію, надаю їм, будь ласка, користуйтеся, тому що в тому числі фактично ми перші почали говорити про примусову депортацію українців в Російську Федерацію. Це почалося ще 18-го лютого і у нас всі ці папери, документи є. Але сталося те, що ми говоримо, в резолюціях і ПАРЄ, і Ради з прав людини ООН є ці пункти завдяки тому, що ми донесли, зустрілися з усіма високопосадовцями, щоб там були нагадування про це, що потрібно Російській Федерації допустити туди цих правозахисників до цих... Росії, щоб вони надали всі ті списки наших громадян і щоб ми допомогли. Тобто через те, ми публікуємо інформацію, і ми надаємо в обмеженому доступі тільки ту, яку нам наголошують, щоб ми її розповсюджували. Ми робимо все це згідно з резолюцією використання Європейського парламенту 19 травня. Там чітко зафіксовано, як треба збирати ці всі докази. Безумовно, ми

працюємо по всім протоколам ООН, тому що навчання ми пройшли відразу в кінці лютого, і з початку березня всю команду навчали для того, щоб правильно фіксувати ці військові злочини. Що працює ... *(Не чути)* Він надає оцінку тим діям, тим військовим злочинам, які скоює Російська Федерація на території України, згідно з міжнародним гуманітарним правом, Женевськими конвенціями 1945 року і протоколів до них. І тільки через ту оцінку ми це фіксуємо, що є такі жертви від військових злочинів, від злочинів агресії, від проти людяності і геноциду. Ось таким вона зафіксована.

Крім того, у нас є чат, телеграм-канал, чат-бот він працює. На нього теж поступило 458 звернень громадян, де фіксуються в тому числі і відео, і все. Ми відправляли, як тільки у нас є такі звернення, ми відправляли і в Офіс Генеральної прокуратури, правоохоронним органам для того, щоб вони відповідно реагували, тому що вони саме проводять слідство.

Я розумію, що часу у мене трошки нема, але ось те, що я можу відповісти на те, що ... *(Не чути)* на будь-які питання.

Я ще хотіла принести, але вже не встигла, дуже вона така у нас ця щорічна доповідь, тому що ми трошки затримались. Я вже внесла її спікеру парламенту, хотіла вам принести. Тому що ми зробили, роздрукували тільки 10 примірників, тому що бюджет обмежений. Ця фірма і типографія, вони не працювали, почали працювати і тільки вже наприкінці квітня завершили свою роботу, але вона є на сайті уповноваженого. Ми хотіли надрукувати такі QR-коди, але можна її побачити, ми трошки змінили формат. Тобто один і той самий, який ви бачили в минулому році, але ми зробили вкладення і надрукували список наших політв'язнів, які знаходились на той час в місцях несвободи Російської Федерації.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо, Людмила Леонтіївна.

Шановні колеги, чи будуть у вас запитання? Да, будь ласка.

КАСАЙ К.І. Я хочу подякувати Людмилі Леонтіївні за плідну співпрацю. І тобто я вам скажу, що є чим пишатись нам, нашому комітету і Офісу омбудсмена. Ви всі згадайте, будь ласка, сумнозвісну 77-у колонію. І саме, друзі і колеги, ми з вами спасли-таки 320 осіб засуджених, дякуючи тому, що ми закрили 77-у колонію і перевели людей в Полтавську 16-у колонію. Тобто та комісія, вона дійсно працювала. І співпраця з Офісом, вона була на сто відсотків. Достатньо було зробити один дзвінок і все, він любе питання вирішував. Я за це вам дякую.

Щодо ініціативи своїх колег, мого підпису там нема. Його не може бути, тому що я вважаю, що ви на своєму місці і весь Офіс працює добре. Так що ще раз дякую вам за роботу, а далі голова буде ставити ... *(Не чути)* на голосування.

ГОРБЕНКО Р.О. ... *(Не чути)* прошу дозволити. Людмила Леонтіївна, дуже дякую теж за співпрацю, у нас з вами дуже такі робочі стосунки.

Що стосується вашої праці в мирний час, у мене сто відсотків зауважень немає. Що стосується праці, коли йде війна, у мене є зауваження до всіх гілок влади, до всіх міністерств, нема винятків. Тому, мабуть, якщо колеги так і звернулися, у когось є якісь зауваження. І коли дуже добрих фахівців змінюють на більш именно такого військового напрямку, наприклад, якщо ми знаємо, губернатора Київської області змінили на генерала, а потім повернули. Але це дає ефект такої згуртованості і вирішення тих питань, які ставить держава перед собою, тобто і "зелених коридорів", і військовополонених, і обміну "двохсотих" та інше. Тому вам дуже велика подяка. Якщо хтось хоче ще висловитись, будь ласка, і голосуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, ... *(Не чути)*

КОПИЛЕНКО О.Л. Спасибі. Я почну з початку. Шкода, що шановний наш колега Ахтем сказав і пішов. Про злочини і все те, я вважаю, неприпустимо говорити. Або це треба доводити, або не говорити... *(Не чути)* а потім вибачатись. Тим більше, ми ж не наївні діти, пам'ятаємо, все відомо, все ... *(Не чути)* Як вказівки давав попередній Офіс Президента, адміністрація, Парубію. Не будемо про це говорити, все це відомо і нічого нового в цьому нема, тому це залишається на його совісті.

Я вам щиро вдячний за вашу роботу. Мені було дуже приємно з вами працювати, хоча безпосередньо, можливо, у нас з вами не було контакту, але я давно ще брав участь у підготовці перших законів про уповноваженого. І завжди було приємно, що ви, незважаючи ні на жодні обставини, і приходили до нас, і відгукувались на всі наші пропозиції. Але є консолідована позиція фракції, я цю позицію фракції підтримую. Тому я так само як і Руслан Горбенко, я за цю пропозицію.

ДЕНІСОВА Л.Л. ... *(Не чути)* в тому справа, що я не можу робити обмін, це не мої повноваження, тобто я можу бути залучена. Але, на жаль, у мене було прохання залучити, але не було це підтримано. І між нами кажучи, ви ж розумієте, що, да, я хотіла би співпрацювати, в тому числі з Офісом Президента для того, щоб ці пункти допоміжні зробити. Але сталося так, як сталося. Просто я не була потрібна. Я розумію це.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Людмила Леонтіївна, щиро дякую вам за роботу і фактично за ту діяльність, яку ви проводили. З моєї сторони, я її оцінюю як ефективну. І вважаю, що дійсно та посада, на якій ви знаходитесь зараз, є, власне, об'єктивним виявом тих досягнень, які у вас є.

Я не підписувала теж ініціативу колег щодо висловлення недовіри. І взагалі я вважаю, оскільки у нас дуже тісна співпраця вас і комітету, то певним чином ми знаходимося у такому певному конфлікті інтересів взагалі щодо висловлення недовіри. Мабуть, ми ті люди в межах Верховної Ради, які

найбільше комунікували з вами як народні депутати і найбільш в цьому обізнані.

Тому я пропоную висловлення недовіри, я особисто не підтримую цю недовіру, але нам комітетом потрібно прийти на якесь компромісне рішення. І я думаю, що в цьому випадку і вношу пропозицію щодо того, щоб ми на комітеті прийняли рішення щодо рекомендації Верховній Раді України визначитися щодо ініціативи про висловлення недовіри Уповноваженому Верховної Ради з прав людини Людмили Леонтіївні Денісовій шляхом голосування у сесійній залі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, я підводячи підсумок, напевно, найбільше з членів комітету я співпрацював з Людмилою Леонтіївною. Ми практично кожного дня зідзвонювалися і вирішували дуже багато питань. Я особисто завжди підкреслював на публічних заходах, не на публічних заходах, що так як ми співпрацюємо з омбудсменом – це приклад, як повинен співпрацювати профільний комітет з відповідним керівником відповідної інституції.

Мені особисто було і є дуже приємно співпрацювати. І я особисто вважаю, що ви на своєму місці, і що, дійсно, омбудсмен – це рівновіддалена від усіх гілок влади інституція, яка повинна не просто захищати, а десь карати, якщо хтось не дотримується захисту прав людини. Це стосується і міністерств, і відомств, і центральних органів виконавчої влади, і місцевого самоврядування. Мені здається, що та система, яка існує на даний момент, вона існує ефективно, захищаючи і виконуючи свою діяльність. Але тим не менш всі знають мою позицію, що ми діємо в рамках закону. Коли надійшло це розпорядження Голови, знову ж таки згідно закону терміново засідання комітету ми зібрали. Кожен з нас, хто мав бажання висловити свою позицію, її висловив. Я, безумовно, підтримую те, що сказала пані Неллі, з пропозицією, що дійсно наш комітет такий максимально суб'єктивний в

оцінки діяльності, але ми судимо по результатах роботи. Результати роботи завжди були позитивні і є позитивні.

Тому, шановні колеги, я буду ставити на голосування рішення нашого комітету. Розглянувши питання, ініційоване відповідно до положень Закону України "Про правовий режим надзвичайного стану" 125-и народними депутатами України щодо висловлення недовіри Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини Денісовій Людмилі Леонтіївні, комітет ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України на пленарному засіданні визначитись шляхом голосування щодо ініціативи народних депутатів України про висловлення недовіри Уповноваженому Верховної Ради України. Єдине, що ми завжди зазначали в нашому рішенні, це визначали доповідача від комітету з даного питання. Якщо не буде ніхто проти, то за традицією ми визначимо голову комітету Лубінця Дмитра Валерійовича, якщо буде така можливість висловити позицію комітету з трибуни Верховної Ради України. Чи будуть інші пропозиції, шановні народні депутати? Якщо немає, ставлю на голосування, прошу голосувати.

Хто – за? Максим Миколайович, бачу голос – за. І Тарас Петрович, бачу вашу руку, голос – за.

Шановні колеги, 8 народних депутатів прийняли участь у голосуванні. Рішення прийнято одноголосно. Чекаємо, коли це питання винесуть в зал. Я впевнений, що, Людмила Леонтіївна, ви будете присутні, і спікер, принаймні ми сподіваємося, що надасть можливість вам виступити з трибуни Верховної Ради.

Дякую, наш комітет завжди відкритий.